Disputele funciare dintre mănăstirile din nordul Moldovei, reflectate în opera lui Andronic Popovici „Istoria sfintelor mănăstiri Neamț şi Secu”

Ion GUMENÂI

Problema înaintată spre discuție este, după părerea noastră, una ce merită toată atenția din mai multe puncte de vedere. În primul rând, ne referim la faptul că concentrarea din punct de vedere geografic a unor instituții monahale pe un spațiu destul de restrâns evident că ducea la frecvente neînțelegeri legate de însuși moșiile și hotarele pe care erau amplasate construcțiile călugărilor. În acest sens lucrarea, amintită în titlu, consemnează destul de des neînțelegeri între mănăstirile Secu, Neamț, Agapia, Râșca ș.a. Din aceste considerente întâlnim adunate de către Andronic Popovici o multitudine de acte domnești de întărire a hotarelor mănăstirilor, fapt ce trebuia să conducă la evitarea stărilor de conflict. O situație aparte este cea de la mijlocul anilor ‘80 ai secolului al XVII-lea, când, de exemplu, mănăstirea Secu din cauza invaziilor străine, și-a pierdut o bună parte din actele de proprietate. Astfel domnul fiind nevoit să întrunească atât fețe bisericești, ce reprezentau diferite mănăstiri, cât și laici pentru a restabili hotarele mănăstirii.

Evident că au existat și dispute între diferiți proprietari mănăstirești cu referire la o serie de moșii de pe întinsul Țării Moldovei, ajungându-se și în spațiul pruto-nistrean, drept exemplu servind moșia Vatra Iazului din ținutul Orheiului.

Pe de altă parte este interesantă analiza modalității de soluționare a acestor conflicte dintre diferiți subiecți de ordin religios, când în calitate de instanță primară și superioară servea nu instituția domniei, ci mitropolitul și episcopii, hotărârile acestora fiind doar întărite de către domn.